

Момчило Исић

Институт за новију историју Србије,
Београд

ОСНИВАЊЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ТАКОВУ

Уз 80-годишњицу

Дописом од 19. маја 1912. године Окружни школски одбор у Ваљево јавља Суду таковске општине: „На предлог овог одбора, а на основу чл. 12. Закона о народним школама Г. Министар просвете и црквених послова, одлуком својом од 12. овог месеца Н^о Бр. 9.204, одобрио је да се села Таково и Црвена Јабука, те општине, одвоје од врељанске школске општине, којој сада припадају, и образују за себе општину под именом Таковска школска општина.

О овоме се извештава суд ради знања, с тим да ће, до отварања школе у Такову, деца из Такова и Црвене Јабукe походити школу врељанску, а да ће грађани из истих села плаћати школски прирез школи врељанској, о чему је извештен и одбор школе врељанске.

Препоручује се суду да настанете, да се што пре приступи подизању нове школе у Такову.”¹

Балкански ратови и Први светски рат спречили су, међутим, реализацију ове одлуке. Завршетком пак Првог светског рата, у коме је врељанска школа нарочито много била уништена,² давно донета одлука поново је постала актуелна. Наиме, не желећи да учествује у обнови школе, од које су, иначе, хтели да се одвоје, „школски одборници за села Таково и Црвену Јабуку, на седници одбора школског од 24. т.м. (24. новембра

1 Извештај Окружног школског одбора за Ваљевски округ, бр. 9Ж6 од 19. маја 1912. године, упућен Суду општине таковске. (Архив Југославије, Министарство просвете Краљевине Југославије (даље: АЈ, 66), ф-1756)

2 Према комисијској процени рађеној 14. марта 1921. године, школа у Врелу претрпела је у Првом светском рату штету у износу од 39.447 динара, највише у целом тимнавском срезу, чијих је 16 школа имало штету 244.754 динара. Првостепени суд за ратну штету досудио је врељанској школи одштету од 72.600 динара. Више је једино било досуђено школи на Убу. (АЈ, 66, ф-1288/1530)

Окружни народни одбор
Бр. 98
19. Маја 1912. године
Београд

Упућу Министру Народног

Да према тој одлуци која се налази у 1. одељку
и наредби народног одбора из Министарства Просвете
у вези са одлуком од 12. 5. 12. године
која гласи да се у Народној школи у Београду
заведе засебна народна школа од просветног
назначења Народног одбора, који је одлучио да
у одређеној згради заведе засебну народну
школу народног назначења.

У вези са изјавом ову који знамо да је
да је у вези са овом одлуком, која је у вези са
у вези са овом одлуком народног одбора
у вези са овом одлуком народног одбора
у вези са овом одлуком народног одбора
у вези са овом одлуком народног одбора

Према томе се упућује да се у вези са овом одлуком,
која је у вези са овом одлуком народног одбора
у вези са овом одлуком народног одбора

Министар
Просвете

Министар
Просвете
Београд

Ова је одлука издата у вези са овом одлуком
у вези са овом одлуком народног одбора

Бр. 48
13. Маја 1912. године
Београд

Министар
Просвете

Извештај Окружног школског одбора Сугу Шаковске опшћине, од 19. маја 1912. године, о одлуци министра просвете да се формира засебна шаковска школска опшћина.

1919. године. М.И.) изјавили су: да они не пристају на оправку школе у Врелу, услед тога, што су за село Таково и Црвену Јабуку купили зграду за школу у селу Таково.”³

О куповини зграде Суд таковске општине, актом бр. 1 од 1. јануара 1921. године, извештава школског надзорника за посавски школски срез: „Дамњан Радовановић из Такова уступио је овој општини своју кафану-кућу за школу, с тим да, кад је буде комисија примила за исправну, у року за десет дана да изда тапију, и онда да му се исплати. Па како је новац спреман за исплату, јер исти су поједини грађани сами спремили новац да исплате кућу само да би се дошло што пре до отварања школе, јер у овој општини од 1910. године нема писмених младића, јер не походе школу.”⁴

На крају овог извештаја, моли се школски надзорник за помоћ код надлежних органа власти, како би се што пре одредила комисија која ће прегледати зграду и утврдити да ли је она погодна за школу.⁵

Истовремено са овим захтевом Суда таковске општине, упућеном школском надзорнику за посавски школски срез, једна група грађана, неистомишљеника са председником општине, упозоравала је Окружни школски одбор у Ваљеву да је комисија 1919. године „Дамњанову кавану” одбила за зграду школе „услед влажности и мемљивости. То скрећемо пажњу и овој ванредној позватој комисији да утврди и извиди северну страну, да ове године будне способна, а догодине затворена, и опет без школе.

Ако мемљива школа не утиче на здравље учитеља и ђака, то ће и ова Дамњанова кућа бити способна за школу, и ако је у бари, и под пола нема ни камена у темељима.”⁶

Већ актом бр. 14, од 3. јануара 1921. године, школски надзорник Љ. Селаковић обраћа се Окружном школском одбору у Ваљеву с молбом „да исти изволи наредити окружном инжињеру и среском лекару да изволе изаћи на лице места и именовану зграду прегледају.”⁷

3 Захтев Суда вреланске општине, бр. 2.880 од 28. новембра 1919. године, упућен надзорнику школа за посавски школски срез, ради одобрења да се вреланска школа привремено смести у општинску судницу. (АЈ, 66, ф-1756)

4 Молба Суда таковске општине, од 1. јануара 1921. године, упућена надзорнику школа за посавски школски срез, да се што пре одреди комисија која ће прегледати кафану Дамњана Радовановића да ли одговара за привремену школску зграду. (АЈ, 66, ф-1756)

5 Исто

6 Представка групе сељана из Такова, упућена Окружном школском одбору за Ваљевски округ 1. јануара 1921. године, да, приликом прегледа „Дамњанове каване” комисија узме у обзир налазе претходне комисије из 1919. године, која је зграду оценила мемљивом, те ју је за школу одбила. (АЈ, 66, ф-1756)

7 Молба школског надзорника за посавски школски срез, бр. 14 од 3. јануара 1921. године, упућена Окружном школском одбору за Ваљевски округ, да се што пре одреди и у Таково пошаље комисија која би прегледала зграду кафане Дамњана Радовановића. (АЈ, 66, ф-1756)

Два дана касније, 5. јануара 1921. године, актом бр. 11, Окружни школски одбор се обраћа шефу грађевинске секције: „Изволите одредити дан када ћете моћи изаћи у село Таково ради прегледа понуђене зграде, како би могли о томе обавестити друге чланове комисије.”⁸

Скоро месец дана било је, међутим, потребно шефу Окружне грађевинске секције да одговори на овај захтев. Наиме, тек 3. фебруара 1921. он је известио Окружни школски одбор да инжињер у Такову може доћи 7. фебруара.⁹

Након овог обавештења, Окружни школски одбор, већ 4. фебруара, тражи од начелника Тамнавског среза: „Изволите одмах саопштити г. лекару, једном полицијском писару и једном учитељу из најближе околине да 7. овог месеца буду у Такову, ради прегледа механе Д. Радовановића. У исто време наредите одмах Суду општине таковске да одреди 2 одборника, који ће са председником општине бити као чланови у комисији.”¹⁰

После свестрано извршеног прегледа „Дамњанове каване” 7. фебруара 1921. године, комисија је поднела следећи извештај: „По наређењу Окружног школског одбора од 4. ов. месеца, бр. 120 састали су се чланови комисије на лицу места, понуђену школску зграду прегледали и дали своје мишљење:

Срески лекар г. др Сретен Попадић, нашао је да је земљиште здраво оцедито, зграда сама окренута је југо-истоку, као и учионица, у коју улази светлост са леве стране.

Окружни инжињер г. Антоније Ковач, нашао је да је зграда од тврдог материјала, да се зидови у учионици могу без штете по саму зграду уклопити, како би се учионица могла, према постојећој потреби, проширити. Дужина учионице има бити 7 метара, а ширина 6 метара. Иста зграда има прописну висину, 3 1/2 метра. Југоисточни део зграде, где се сад налази кухиња и шпајиз, све до свода кафанског, преградиће се за једну учионицу, а простор бивше кафане (са западне стране) оставиће се ходник и улаз учитељев. Остала одељења остају за стан наставника.

8 Захтев Окружног школског одбора за Ваљевски округ, бр. 11 од 5. јануара 1921. године, упућен шефу Окружне грађевинске секције, да што пре одреди дан када ће њен инжињер моћи да изађе у Таково и прегледа за школу понуђену зграду (АЈ, 66, ф-1756)

9 Извештај Окружне грађевинске секције, бр. 44 од 13. јануара 1921. године, упућен Окружном школском одбору за Ваљевски округ, да ће њихов инжињер моћи у Такову отићи 7. фебруара 1921. године. (АЈ, 66, ф-1756)

10 Захтев Окружног школског одбора, бр. 120 од 4. фебруара 1921. године, упућен начелнику Тамнавског среза, да, са своје стране, одреди остале чланове комисије за преглед „Дамњанове каване” у Такову, који ће се извршити 7. фебруара 1921. године. (АЈ, 66, ф-1756)

Земљиште око школе велико је 70 ари, а исто мора припадати школи.

Школа се ова одобрава као привремена с тим да се општина обавезе да ће у року од 5 година подићи школу по плану, на истом земљишту.

Школски надзорник г. Љубомир Селаковић и наставник Властимир Гавриловић налазе да понуђена зграда одговара свим условима хигијенским ученицима, као и за стан наставника. Мишљена су, да ова зграда треба да се прими, као привремена зграда за школу.¹¹

Пошто је „Дамњанова кавана” примљена за привремену школску зграду, Дамњану Радовановићу је исплаћено 20.000 динара 23. фебруара 1921, када је тапија предата Ваљевском првостепеном суду на потврду.¹² Одмах затим приступило се преправци зграде и набавци школског намештаја. Тако председник таковске општине, и најзаслужнији за њено отварање, Христивој Глишић извештава школског надзорника 9. марта 1921. да је за школу набављено 10 скамија и табла, а да ће за 3-5 дана школа бити снабдевена са још 10 скамија. Том приликом он моли школског надзорника за помоћ, како би се за таковску школу што пре поставио учитељ, „Господине надзорниче ако је могуће настаните да добијемо учитеља што пре. Све ће бити кроз кратко време урађено и имаћете да се похвалите.

Г. надзорниче, кад сам могао од 7-23 фебруара положити 20.000 динара, скамије и таблу набавити, онда оцените наш рад.

Једино лежи нада код Вас да се ви постарате за учитеља, који ће много добро примити и по том циљу ова општина жељно очекива Вас поново видети са нашим постављеним учитељем.”¹³

Изразећи у сусрет захтеву председника таковске општине, школски надзорник Љубомир Селаковић је већ 10. марта 1921. године, актом бр. 302, упутио захтев Министарству просвете, у коме је истакао: „да је школа у Такову опремљена намештајем, а да, и поред његовог тражења још од 15. фебруара, још није отворена.” „Мислим да би Министарство требало да изиђе у сусрет жељама грађана општине таковске, и да им постави наставника за школу што пре, јер деца из те општине не походе ни једну школу од 1914. године, а грађани су испунили све услове тако да су заслужили да им школа почне радити што пре.

11 Извештај комисије о прегледу зграде „Дамњанове каване” у Такову, извршен 7. фебруара 1921. године. (АЈ, 66, ф-1756)

12 Молба председника таковске општине Христивоја Глишића, упућена 9. марта 1921. године, школском надзорнику за посавски школски срез, да помогне код министра просвете да се за таковску школу постави, што пре, учитељ. (АЈ, 66, ф-1756)

13 Исто

Датум 7. фебруара 1921. год.
у Такову

Комисијски извештај.

За пројекат мџахџе зграде у селу Такову,
околу Таковског Окр. Бачкички.

По изјави Окр. мџахџе. Урбога су д.
ав. мес бр. 120 савишан су се иницијално ко-
мисије са мџу месца, попуњени мџахџе,
зградом мџахџе и савишане савишане:

Према изјави г. др. Урбога Такова:
нотна је да је зградом зградом, урбога:
по зградом савишане савишане је јуно-мџа-
хџе. Пома и урбога у којој зградом савишане
са савишане мџахџе

Окр. мџахџе г. Урбога Такова, нотна
је, да је зградом од мџахџе, од мџахџе
савишане у урбога мџахџе мџахџе
зградом савишане зградом, како се се
урбога мџахџе, према мџахџе мџахџе
мџахџе мџахџе. Урбога мџахџе мџахџе
мџахџе (71) када мџахџе, а мџахџе (61) мџахџе
мџахџе. Мџахџе мџахџе мџахџе
мџахџе 3 1/2 мџахџе.

Урбога мџахџе зградом, пре је савишане
мџахџе. мџахџе мџахџе је савишане
мџахџе, мџахџе се за мџахџе мџахџе
а мџахџе мџахџе (а мџахџе мџахџе)
мџахџе се за мџахџе мџахџе
у мџахџе.

Зградом мџахџе мџахџе за мџахџе
Зградом мџахџе, како је 70 мџахџе
и мџахџе мџахџе мџахџе.

Мџахџе се савишане мџахџе
мџахџе мџахџе, да се мџахџе

7 - 120 - 41

да ће у граду од 5-мех. партија, издати
 неким на основу. На основу земљишту.
 Милосавић професор. Др. Јовановић
 итд. и некако и др. Јовановић
 итд. да поштују зграда градоначелника
 градоначелника и професора градоначелника, као
 за ову некако. Милосавић су, да, тако
 зграда градоначелника се некако, као професор-
 итд. зграда. За тако.

Милосавић
 Др. Јовановић
 Др. Јовановић
 Др. Јовановић
 Др. Јовановић
 Др. Јовановић

Милосавић, градоначелник:
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник
 Милосавић, градоначелник

Комисијски извештај о стању зграде коју је таковска општина купила за по-
 шребе школе, рађен 7. фебруара 1921. године. (Страна 2)

Умољава се Министарство да изволи отворити школу у Такову што
 пре и поставити наставника, не би ли се у овој години могао обучити пи-
 смености бар један део најодраслије деце."¹⁴

Молбом за отварање таковске основне школе министру просвете се
 директно обратио и сам председник таковске општине Христивој Глишић
 17. марта 1921: „Ова општина има данас своју зграду за школу, набавила
 је скамије и таблу за ђаке, само немамо наставника-учитеља. Па како ова
 општина није у свом месту имала никада школу до данас, молим Г. Г. Ми-
 нистра да изволи поставити нам наставника за ову школу, пошто имамо
 сву удобност, као и стан за наставника.

14 Молба школског надзорника за посавски школски срез, бр. 302 од 10. марта 1921. годи-
 не, упућена министру просвете, да се у Такову што пре отвори школа. (АЈ, 66, ф-1756)

Г. Г. Министре једина нада лежи код Вас да нам поставите наставника, јер Вам је познато колико чини учитељ у једној општини, а нарочито код нас, кад школу нисмо никад имали."¹⁵

Упоредо са тражењем помоћи за отварање школе од школског надзорника, с једне, и директног обраћања министру просвете, с друге стране, Суд општине таковске, на челу са агилним председником Христивојем Глишићем, води преписку у истом циљу са Окружним школским одбором у Ваљеву. На акт бр. 185 од 3. марта 1921. године доставио му је одлуку Министарства просвете и црквених послова Краљевине Србије, од 12. маја 1912. године, о формирању засебне таковске школске општине, као и одговор да таковска школска општина потражује од врељанске школе 12.000 динара, или пак да се међусобна потраживања вештачењем утврде.¹⁶

Три дана након овог одговора, 15. марта 1921, Окружни школски одбор тражи од Суда општине таковске изјашњење да ли ће само село Таково издржавати школу, или ће, и даље, остати са Црвеном Јабуком. У случају да само Таково буде чинило нову школску општину, Окружни школски одбор је тражио да му се пошаље: 1) Списак лица, оверен у општинском суду, који желе да се одвоје од школе врељанске и образују засебну школу таковску, као и резултате гласања; 2) Број пореских глава у старој и новој школској општини; 3) Број ученика у новој и старој школи; 4) Број одељења у старој и новој школи. Затим одговор на питање: 1) Је ли зграда примљена комисијски за сталну или привремену школу, и за које време ако је примљена за привремено; 2) Има ли у школској згради стан за наставника, ако нема може ли се наћи у селу; 3) Је ли за нову школу набављен потребан школски намештај.¹⁷

На све ове захтеве Окружног школског одбора, Суд таковске општине поднео је 23. марта 1921. извештај у коме се каже да је школска зграда купљена за село Таково, Црвену Јабуку и заселак Богдановицу, и да је само једна школска општина у таковској политичкој општини, да је школска зграда примљена као привремена на пет година, да има стан за учи-

15 Молба председника Суда таковске општине Христивоја Глишића, бр. 242 од 17. марта 1921. године, упућена министру просвете, ради што бржег отварања школе у Такову. (АЈ, 66, ф-1756)

16 Одговор Суда таковске општине Окружном школском одбору за Ваљевски округ, бр. 487 од 12. марта 1921. године, на његов захтев од 3. марта 1921, којим је тражен одговор на то како је решено издвајање таковске школске општине са врељанском школском општином, и да ли постоји одлука Окружног школског одбора о издвајању Такова у засебну школску општину. (АЈ, 66, ф-1756)

17 Захтев оружног школског одбора за Ваљевски округ, бр. 201 од 15. марта 1921. године, упућен Суду таковске општине, да му се поднесе број пореских глава, број ученика, одељења у врељанској и таковској школској општини, након раздвајања. (АЈ, 66, ф-1756)

248
Молба :: в.

Војводе Милошевићу, одр. Раднички.

Поштовани Министре Просвете!
Државно

Увагодувајући да је свако дете право да се образовање,
јер је то право да се образује, исто тако право,
интересно-зачински.

Пошто свако дете има право да се
у свом месту образовања налази да
образовање.

Молим Вас Министре да нешто
позабавите на то питање да се
образовање, првенствено имамо да
имамо и да се даје да се образује.

Ваше Министре да се нешто
позабавите да се образује,
интересно јер да се образује да се образује
образовање, у свом месту образовања, а такође
образовање, да се образује да се образује
образовање.

Уверено да ће се да се образује
образовање.

Државно
Милошевић

Професор Драго
Милошевић

Молба Суду Шакошке општинске министру Просвете, од 17. марта 1921. године,
за што брже достављати учитеља, „дошто школа има удобности и стан
за наставника”.

теља у школској згради, да је набављено 10 скамија и школска табла, а да ће још 10 скамија бити набављено у најкраћем року.¹⁸

На основу оваквог одговора Суда таковске општине, Окружни школски одбор у Ваљеву извештава 29. марта 1921. Министарство просвете: „Из преписке, коју је водио овај одбор са судом општине таковске поводом наређења Министарства од 18. II о.г. ОН Бр. 5.368, видеће се да постоји одлука о образовању школске општине таковске за села Таково, Црвену Јабуку, коју је Окружни школски одбор актом својим од 19. маја 1912. године доставио суду општине таковске, а коју је Министарство просвете својом одлуком од 12. маја 1912. године ОН Бр. 9.204 одобрило. Према овоме, одбор је мишљења да није потребно прикупљати поново потребне податке као и гласање сељана тих села, већ им треба одобрити отварање привремене школе, а по могућству и поставити учитеља, пошто деца из тих села не походе школу врељанску, у чијем су саставу.¹⁹

Примивши извештај Окружног школског одбора у Ваљеву, Министарство просвете је, актом својим ОН Бр. 10.674 од 21. марта 1921. године, сада од школског надзорника тражило следећи извештај: „Пошто у селу Таково још није отворена школа, нити постоји предлог за отварање школе, то се не може ни учитељ поставити. Ако је подигнута школска зграда, и школу треба отворити, поднети предлог Министарству са извештајем:

- 1) из које се школске општине издваја;
- 2) из којих се села састоји нова школска општина;
- 3) број пореских глава у новој и старој;
- 4) број ученика у новој и старој школи;
- 5) колико одељења остаје у старој школи;
- 6) колико ће одељења имати нова школа;
- 7) је ли зграда примљена комисијски;
- 8) има ли стан за наставника, а ако га нема може ли се наћи у селу и је ли обезбеђена сума за станарину;
- 9) да ли је све набављено за школу: намештај, наставна средства итд.²⁰

18 Одговор Суда таковске општине, бр. 579 од 23. марта 1921. године, Окружном школском одбору, на његово тражење од 15. марта 1921. године. (АЈ, 66, ф-1756)

19 Извештај Окружног школског одбора, бр. 226 од 29. марта 1921. године, Министарству просвете, о испуњености услова да се у Такову отвори основна школа. (АЈ, 66, ф-1756)

20 Захтев министра просвете, бр. 10.647 од 21. марта 1921. године, упућен школском надзорнику за посавски школски срез, да му се доставе подаци о броју пореских глава, броју ученика, броју одељења у таковској и врељанској школској општини, односно школи, као и да ли је зграда за школу у Такову комисијски примљена, има ли стан за учитеља и да ли је снабдевена неопходним школским намештајем и наставним средствима. (АЈ, 66, ф-1756)

Попут Суда таковске општине, који је свој одговор слао Окружном школском одбору, на скоро идентична питања, школски надзорник за посавски школски срез је 25. марта 1921. године свој одговор послао Министарству просвете: 1) Нова школска општина таковска одвојила се од старе школске општине врељанске; 2) Нову школску општину састављају села: Таково, Црвена Јабука и Богдановица; 3) У новој школској општини таковској има 388 пореских глава, а у старој преко 1.500 пореских глава; 4) Број ученика у новој биће најмање 100, а пре је било из ове школске општине до 60; 5) У старој школи остају три одељења; 6) У новој школи биће два одељења; 7) Школска зграда примљена је комисијски 7. фебруара 1921. године; 8) Док се не отвори друго одељење, има стан за једног наставника, а кад се и друго одељење отвори може се наћи стан у близини. Станарина је предвиђена у школском буџету; 9) Од намештаја набављено је 20 клупа, табла, сто и столица.²¹

На молбу Суда општине таковске и на основу одлуке Окружног школског одбора за Округ ваљевски од 29. марта 1921. године, бр. 226, као и предлога школског надзорника за Срез посавски, од 10. марта 1921. године, бр. 302, а на основу члана 12. Закона о народним школама, министар просвете је решењем ОН Бр. 13.367, од 3. априла 1921. године, одлучио: да се села Таково, Црвена Јабука и заселак Богдановица у срезу тамнавском, округа ваљевског, одвоје од њихове досадашње школске заједнице са школом у Врелу, па образују засебну школску општину у Такову, која ће се звати Таковска основна школа, а за школу привремено употреби приватна зграда, коју је комисија прегледала и нашла да се може употребити као привремена школска зграда 7. фебруара ове године.²²

Новоформирана таковска школска општина није, међутим, заживела на целом подручју, пошто се већ 21. априла, одлуком министра просвете ОН Бр. 16.847 а на основу одлуке Окружног школског одбора за Округ ваљевски од 15. априла 1921. године бр. 766, и предлога школског надзорника за Срез посавски, од 18. априла, бр. 428, а према члану 12. Закона о народним школама, Црвена Јабука издвојила у засебну школску општину, са школом у Црвеној Јабуци²³

И поред знатног смањења подручја школске општине, издвајањем Црвене Јабуке, школа у Такову је врло брзо постала претесна, односно

21 Одговор школског надзорника за посавски школски срез, бр. 354 од 25. марта 1921. године, Министарству просвете, на његов захтев од 21. марта 1921. (АЈ, 66, ф-1756)

22 Одлука министра просвете ОН Бр. 13.367 од 3. априла 1921. године, о оснивању школе у Такову. (АЈ, 66, ф-1756)

23 Одлука министра просвете ОН Бр. 16.874 од 21. априла 1921. године о отварању основне школе у Црвеној Јабуци. (АЈ, 66, ф-1756)

већ почетком прве школске године (1921/22) била је веома изражена потреба за другим одељењем. Тако је Школски одбор својим актом бр. 81 од 25. октобра 1921. године тражио од министра просвете да се у школи отвори још једно одељење. Међутим, након скоро три месеца, 17. јануара 1922. године, министар просвете је својим актом ОН Бр. 1.874 одговорио „да се услед оскудице у наставницима” не може удовољити захтеву Школског одбора школе у Такову.²⁴

Упорни председник школског одбора и председник таковске општине Христивоје Глишић није одустао, већ је 27. фебруара 1922. године упутно поновни захтев министру просвете, истичући да постоји један учитељски кандидат, који је, услед својих других оправданих разлога, тражио искључиво Таково за службу.²⁵ У захтеву Глишић је нарочито подвукао: „Сматрамо за оправдање наших захтева истаћи и ову карактеристичну чињеницу да је овдашња школска општина од једне кафане начинила школу, чиме је најбоље документовала и оданост и љубав према народној просвети, а једновремено стала ногом за врат свим пороцима и осталим убитачним утицајима, које кафана ствара.”²⁶

Веома брзо, већ 3. марта 1922. године, министар просвете је актом ОН Бр. 8.184 одлучио да се отвори друго одељење основне школе у Такову, имајући у виду члан 5. Закона о народним школама.²⁷

Прве школске године, 1921/22, у таковској школи било је уписано 127 ђака, и то 87 ученика и 40 ученица, а годину дана касније њих 140, међу којима је било 44 ученице и 96 ученика. Међу свих 26 школа у посавском школском срезу 1922/23. школске године, таковска школа је била на десетом месту по броју уписаних ђака, с тим што је у тврдојевачкој школи био више само један ђак, у грабовачкој два, а у школи у Дрену пет ђака.²⁸

РЕЗИМЕ

Балкански ратови и Први светски рат покренули су активност таковске општине око отварања сопствене основне школе, према одлуци министра просвете и црквених послова Н" Бр. 9204 од 12. маја 1912. године. Завршетком Првог светског рата, у коме је врељанска школа претрпела огромна разарања, отварање та-

24 Молба председника школског одбора у Такову Христивоја Глишића, бр. 7 од 27. фебруара 1922. године, да се у таковској школи отвори друго одељење, упућена министру просвете. (АЈ, 66, ф-1946/1927)

25 Исто

26 Исто

27 Исто

28 АЈ, 66, ф-1664

ковске школе постаје поново актуелно. Од Дамњана Радовановића, за 20.000 динара, откупљена је зграда, у којој је била смештена кафана. Исплата је извршена 22. фебруара 1921. године, и одмах се приступило преправци кафане за потребе школе.

Министар просвете је расписом ОН Бр. 13367 од 3. априла 1921. године одобрио да се села: Таково, Црвена Јабuka и заселак Богдановица издвоје из вреланске школске општине и образују таковску школску општину, са школом у Такову, за коју ће се, као привремена школска зграда, узети кафана Дамњана Радовановића.

SUMMARY

The Balkan wars and the First World War started the activity of Takovo municipality concerning the founding of its own primary school according to the decision of the Ministry of education and church affairs No. 9204 on May 12 1912. After the end of the First World War in which the school in Vrelo was enormously ruined, the founding of the school in Takovo became relevant again. The building in which an inn was situated was bought from Damljan Radovanović for 20000 dinars. The payment was made on February 22 1921 and the reconstruction of the inn for school needs was started immediately.

The Minister of education, by the proclamation ON No. 13367 on April 3 1921, approved that the villages Takovo, Crvena Jabuka and the hamlet Bogdanovica separate from the school organization in Vrelo and found the school organization in Takovo with the school in Takovo which will use the inn of Damnjana Radovanović as a temporary school building.